

Sedím v malé místnosti miniaturního stavení vysoko nad pobřežím Dalmácie a dívám se z okna přes moře na ostrovy. Šolta, Brač, Hvar... Tak to mám od mládí rád. S nadhledem se dívat do dálky. Jako kdysi na nejvyšším místě zříceniny slovenského hradu Čabrad. Jako na okraji pláně nad pobřežím Arabského moře v indickém státě Goa. „Indián“, tiše hledící dolů. Vzpomínám...

„To víš, Karle, každému, co mu patří!“

To odpoví mému dědovi sousedka Káča, když po 2. světové válce sekají vedle sebe trávu. Můj nekonečně klidný děda ji chytí a nacpe do stoky dělící obě louky. Děda, Čech a rodák ze Svinů, se pár let po vzniku Československé republiky bezhlavě zamiluje do velmi hezké dívky. Jmenuje se Rezi, tedy Tereзка. Je Němka a žije se svou mámou v malém stavení v ne-dalekém Radešově. Děda se ožení a nastěhuje se za Terezkou do národnostně smíšené vesnice. První dva kluci, které spolu mají, zemřou hned jako miminka. Pak se jim narodí dcera a dva synové, z nichž ten starší bude můj táta. Děda je tesař a s chlapci ze vsi, Čechy i Němci, mají partu, se kterou stavějí po okolí krovy. Po Mnichovu zůstane naše stavení pár desítek metrů v Sudetech. Děda musí narukovat na nucené práce do Říše. Nejprve do Wiener Neustadtu, pak jako tesař pracuje na stavbě lodí pro firmu Zeppelin u Bodamského jezera a nakonec lodě staví v severoněmeckém přímořském Kielu. Po válce se vrátí domů až někdy v září. Najde Terezku s dětmi čekající ve Svinech na vysídlení a dům zabraný při „divokém odsunu“ rodinou ze sousední Březové. Děda má nabídku stavět po válce dál lodě v Kielu, ale babička Tereзка chce zůstat doma v Radešově. Děda tedy vyjedná, aby se mohli vrátit do svého vykradeného domu bez hospodářských zvířat a bez krmení na zimu. A o rok nebo dva později o tom všem na louce vypráví při sekání trávy sousedce...

„Ty drž, Pepo, hubu! Tebe jsem po válce viděl klečet na posteli a prosit, abychom vás tady nechali!“

Ten Pepa, můj táta, byl synem svého otce. Dotyčný muž, který pronese koncem padesátých let minulého století uvedené věty u piva v radešovské hospodě, skončí pro změnu nacpaný ve žlábků hospodských záchodků. Jak říkají později tátovi kamarádi: „Kdybysme ho neudrželi, asi by ho zabil.“ Tátovi je na konci války dvanáct a má za sebou šest let německé základní školy. O dva roky později odchází do Třeboně, aby se tam stejně jako jeho táta vyučil tesařem. Asi to není jednoduché pro kluka, který mluví česky s německým akcentem. Už někdy v té době začíná kouřit a postupně dost pít. O mnoho let později potká v práci na svinenské pile mou budoucí matku Alenu. Mají svatbu, když je jemu osmadvacet a jí osmnáct. Velmi rychle čekají dítě. Má to být kluk a jmenovat se má Zbyněk. Těhotná Alena ale překládá na pile těžké dřevěné desky, a dítě potratí. Lékař jí potom klade na srdce, aby všemu dala čas a brzy znovu neotěhotněla. Jenže táta na to kašle, a velmi rychle se narodí Hana, moje starší sestra. Sice trochu dřív, ale naštěstí v pořádku.

„Dáme si, Alenko, sváteční ameriku?“

Aleně, mé budoucí mámě, je v té době patnáct nebo šestnáct. A sváteční cigaretu jí nabízí respektovaný farář Holub. Když je mámě šest let, umírá jí táta na selhání ledvin. O čtyři roky později jí zemře i milovaná babička. Ve škole má malá Alenka v té době samé jedničky a přeje si být učitelkou. Jenže její máma Anna zůstává zcela sama na zemědělské hospodářství a dvě děti. Alenka musí místo školy často doma pomáhat, a je po snech o studiích. Ostatní děti se jí ve škole potom smějí... Anna je věřící katolička. A pan farář Holub se stává postupně pro její dceru náhradní mužskou autoritou. Ta na něho bude vzpomínat až do své smrti.

Lezu po čtyřech v trávě okolo studánky s vodou a za sebou slyším říkat mámu, abych do té vody nespadl.

Jedna z mých úplně prvních vzpomínek. Narodil jsem se doma v Radešově ve stejném domě jako můj táta a babička a později také některé z mých dětí. Německá část mé rodiny žije v Radešově nejméně od první poloviny 18. století. Studánku, u které rostl jalovec, jsme měli za domem u pěšiny, po níž jsme se chodili koupat k blízkému malému rybníku. Když mi bylo pět, byla to doba, kdy se scelovaly nedávno kolektivizované zemědělské pozemky. A také se na nich prováděly odvodňovací meliorace. Jednoho slunečného dne jsem tenkrát stál za domem na malém návrší. Pozoroval jsem dva pásové traktory zapadlé při rozorávání hráze rybníka, kterým z rozryté země koukala jen bílá střecha. V té době zmizela i naše studánka. Všechny ty věci měly podíl na mém rozhodnutí, že až budu velký, tak bych chtěl chránit přírodu.

Chodím do první třídy. Jedu na kole z březovské školy. Po cestě přejíždím malý, nově postavený most přes potok. V očích šestiletého kluka je ale most veliký.

Tenkrát mě poprvé napadne, že bych z toho mostu mohl skočit a zabít se. Vlastně nevím proč. Myšlenka na sebevraždu se mi později mnohokrát vrací a jako reálnou možnost jsem ji zavrhl teprve před několika roky.

Arkadij Ostrovskij

Pust vseгда budet solnce

„Víš, když k nám na začátku války přišli Němci, tak říkali, že mají hlad. Tak jsem jim uvařila brambory. Na konci války přišli Rusové a taky měli hlad. Tak jsem jim taky uvařila brambory.“

Vyprávění mé německé babičky Terezky o válce dobře vystihuje tehdejší postoj většiny obyvatel Radešova.

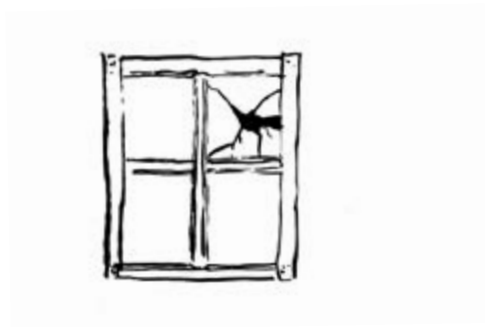

„Kolik teploty jsi mi, mami, naměřila?“ „Čtyřicet jedna a půl!“

„Juůů, rekord!“ Je mi asi deset a ležím na gauči v kuchyni. Za opačnou stranou stolu sedí táta na otočené židli s rukama opřenýma o opěradlo a kouří své oblíbené cigarety značky Mars. Tentokrát mám jen zánět průdušek, ale už mám za sebou tři zápaly plic. Až se mi zítra ráno bude chtít na záchod, vklouznu na verandě v pyžamu do máminých holínek a přeběhnu přes dvůr do kadibudky pobité azbestocementovými deskami a obydlené desítkami pavouků. Naštěstí zrovna nemrzne a dvůr není zapadaný sněhem. V teplé vodě se myjeme jednou týdně v sobotu. Táta postavil malou koupelničku s „lázeňskými kamny“ se zásobníkem, do kterého se napustí voda a potom se pod ním zatopí dřevem. Za pár let se pustíme s tátou do velké přestavby domu. On bude většinu zedničiny dělat sám a já mu budu po celou dobu studia na gymnáziu dělat přidavače. Vymíním si ale, že pomáhat budu jen do pěti hodin odpoledne a potom půjdu dělat úkoly. Volný čas trávím většinou s naším vlčákem na procházkách v lese. Vyhýbám se tak situacím, kdy táta nakoukne do mého pokoje a řekne: „Co děláš? Hraješ si! Je třeba vykydat ovcím a prasatům!“ Třeba knížky si radši čtu až po večerech.

„Hele, vyzkoušíme ji, jestli bude fungovat?“

Kamarád Honza našel v rozpadajícím se německém mlýnu tři kilometry za Radešovem rezavou pistoli a trochu ji opravil. Navrhuji mu, abychom zkusili prostřelit okno v kůlně na našem statku. Pistole fungovala a okno je prostřelené dodnes.

Za dveřmi do kuchyně se hádá máma s opilým tátou, je večer. Ona mu vyčítá kouření a pití, on jí zase, že utrácí a neumí udržet peníze.

Čtu si v posteli Vinnetoua. Správný zálesák musí vždycky spát jen zlehka a být stále ve střehu... Snad už od té doby spím jako ten zálesák. Už snad nikdy se nedokážu uvolnit a svěřit se do rukou Božích. Na pozdějších asijských vandrech s kamarádem Ondrou se to hodí. Při nočních cestách vlakem nebo přespávání za humny vesnic Ondra usne a já hlídám batohy. Jindy mě ale to neustálé napětí ničí. Čím jsem starší, tím víc.

Martin Böttcher
Vinnetou Theme 1

Je mi třináct. Jdu spát a ve společném dětském pokoji spí na palandě moje starší sestra. Má odkopanou deku a vyhrnutou noční košili. Moc mě láká se podívat, ale stydím se.

Ta stydlivost a plachost mi vydrží dlouhé roky. A když se k tomu přidá, že vyrůstat na samotě u lesa je sice fajn, ale hrát míčové hry a balit holky se tam člověk nenaučí... Poprvé zkouším neúspěšně pozvat holku do kina, když mi táhne na devatenáct. Je to někde u Čimelic ve vlaku cestou z internátu a jmenuje se Dáša. A první kamarádkou pusou od holky do stanu o čtyři roky později, v létě, před začátkem posledního ročníku studií na vysoké škole.

Gianni Ferrio

The Mysterious Island

Končí můj první den na vysokoškolských kolejích ve slovenském Zvolenu, kde začínám studovat dřevařskou školu. Beru si ručník a jdu do suterénu najít sprchy. Otevřu dveře a ozve se výskot a smích. Pár vteřin trvá, než mi dojde, co jsem udělal. A pak rychle vyklízím pozici.

Sprchy jsem našel, ale jsou holčičí... Pár dalších nocí se mi špatně spí. Poprvé jsem na chvíli zblízka zahlédl nahá dívčí těla.

Jasná páka
Špinavý záda

